

תזריע

הצדיק והטוב עדיין הרע קצת בפנימיות¹].

ועפ"י יש לומר, שמטעם זה נקרא משיח בשם „מצורע“ דוקא, להורות שהוא יהי' אדם השלם בתכלית (וכמ"ש „הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד“), ולכן נקרא „נגוע“ כי החולי והמכאוב שבא לברר הוא רק הבירור ד„סוף לבושי“.

ובעומק יותר אולי יש לומר: אריכות הגלות הזה האחרון היא כדי לברר ולזכך את ישראל (ע"ד „כור הברזל“ דגלות מצרים), והזמן דעקבתא דמשיחא, סוף זמן הגלות, הוא הזמן דבירור היותר אחרון, בירור הרע והפסולת החיצונית ש„בסוף לבושי“ (דכלל ישראל), שבירור זה ייעשה על ידי משיח.

וזהו שמשיח נקרא „מצורע“ מפני ש- „חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם גו“, שזהו מצד פעולתו של משיח בבני ישראל, לברר פסולת זו ש„בסוף לבושי“ דכלל ישראל (ולא שהוא נגוע מצד עצמו ח"ו).

ב. אבל אין זה ביאור מספיק. שהרי ענין ה„שם“ בא לתאר מהותו וענינו

א. גרסינן בגמ' „מה שמו של משיח“. רבנן אמרי חיורא דבי רבי שמו (מצורע של בית רבי. רש"י) שנאמר אכן חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם ואנחנו חשבנוהו נגוע מוכה אלקים ומעונה².

וצריך ביאור – למה מתבטא הענין ד„חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם“ בענין של „נגוע“ (מצורע) דוקא, ועד ששמו „חיורא“ (מצורע), ולא בשם סתם של סבל וחולי.

לכאורה יש לבאר זה ע"פ ביאור רבינו הזקן: עה"פ „אדם כי יהי' בעור בשרו“ – דזה שנאמר כאן תואר „אדם“ דוקא, שהוא שם המעלה של ישראל, הוא לפי שענין הנגעים שהם „בעור בשרו“ מורה על „בחי“ התחתונה. . . (ש)לא נתברר הרע והפסולת ממנו, והיינו, „שברוחניות בעבודת ה' תיקן במעשיו ובירר הרע מן הטוב בכל הדב-רים, רק פסולת שבסוף לבושי עדיין לא נתברר“, ונמצא שענין הנגעים שייך רק באדם השלם שכבר גמר עבודת „התבררות הרע מן פנימיות הגוף ונפש“ וחסר אצלו רק הבירור בחיצוניות שלו [וכמבואר שם, שזהו הטעם ש„מצות נגעים אינו נהוג בזמננו זה אחר החור-בן. . . זהו אינו בנמצא אצלנו, שאף

(5) ישע"י נב, יג. תרגום עה"פ. זח"א קפא, ב. וראה תנחומא תולדות יד (ובהוצאת באבער – כ) שהוא למעלה גם ממשח. ולהעיר מלקו"ת שם, דבחי' אדם הוא למעלה גם מבחי' משה (שנק' „איש האלקים“ – ר"פ ברכה. תהלים צ, א). ע"ש.
(6) ראה בב"ז לקו"ש חכ"ב ע' 78 ואילך.
(7) ואתחנן ד, כ. תריא עד, איב. ובכ"מ.

(1) סנהדרין צח, ב.

(2) ישע"י נג, ד.

(3) לקו"ת פרשתנו כב, ב. וראה אלישי

פרשתנו עה"פ.

(4) פרשתנו יג, ב.

לשון המדרש¹⁴ עה"פ¹⁵, "והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים גו" – "והצרוע זה בית המקדש, אשר בו הנגע זו עבודת כוכבים. . בגדיו יהיו פרומים אלו בגדי כהונה וכו". ולכאורה ל' המדרש, "והצרוע זה בית המקדש" צע"ק, דהול"ל, "זה בית המקדש שנחרב" (וכיו"ב)¹⁶, ומהו, "והצרוע זה בית המקדש", דש", דמשמעו שזהו תוכן ענין המקדש עצמו.

ויש לומר, שבזה מרמז המדרש, די ש תוכן חיובי בענין הנגע, שמצד זה נקרא המקדש בשם, "והצרוע" (עוד לפני שניתן בו, "הנגע זו עבודת כוכבים", שאז נעשה, "צרוע" לגריעותא), כמו שמשח – נקרא בשם, "חיוורא (מצורע) דבי רבי".

ג. ויש לבאר זה ע"פ מ"ש אדמו"ר הזקן שם¹⁷ עוד ענין בנוגע לנגעים, וז"ל: "נגעים דברים גבוהים הן, שאינו נק' טמא עד שיקראנו הכהן טמא¹⁸, וכשעדיין לא קרא לו שם טמא אין הנגעים בכלל טומאה אלא אדרבה הם אורות עליונים, רק שהם דינא קשיא דקדושה¹⁹. . והובא אל אהרן הכהן, שנתעלים ע"י הכהן שהוא חסד עילאה. . ויוכל להמתיק

העיקרי של הנקרא בשם זה²⁰, ובעניננו: אע"פ שמשח, "מחולל מפשעיו", עד שמשח עצמו, "הוא²¹ מנוגע"²², מ"מ לכאורה אין זה ענינו העיקרי של משיח, כי זהו ענין שלי"ל (בירור הרע והעונות של בני ישראל), ואילו ענינו העיקרי של משיח הוא גאולתם של ישראל – בנין בית המקדש וקיבוץ נדחי ישראל כו"²³, ולמה נקרא²⁴ על שם פעולתו השלילית ("מצורע"), ולא על שם הגאולה עצמה?

ועכצ"ל שיש בתוכן ענין ה"נגע" גם רמז על עיקר ענינו של משיח, הגאולה שתבוא על ידו.

ויש לומר, שענין זה נרמז גם בדיוק

(8) ראה בארוכה כזה, "תשובות וביאורים" (קה"ת, תשל"ד) ס"א. "לקו"ש ח"ו ס"ע 35 ואילך ובהערות שם. ושו"נ.

(9) ישע"י נג, ה. הובא בפרש"י סנהדרין שם ע"א ד"ה סובלי חלאים.

(10) ל' רש"י שבערה הקודמת (כפירוש דברי הגמ' שם שמשח יושב בין "סובלי חלאים" (מנוגעים. רש"י).

(11) ולא רק ש, אנתנו חשבנוהו נגוע".

(12) ראה רמב"ם הל' מלכים רפ"א ושם בסופו.

(13) בלקוטי לוי"צ, "ליקוטים" על מחז"ל (ע' ק), ש"ש ד' שמות למשיח. . הדעה דרבנן. . דחיוורא דבי רבי שמו, הפירוש הוא שהוא מעונה בצרעת. . אבל לא שזהו שמו, רק הענין שהוא מוכה בצרעת".

אבל לכאורה אין כוונתו להפיק מחז"ל זה מפשוטו שלא יח' נקרא בשם זה "חיוורא דבי רבי", אלא שאינו דומה לדי' שמות, "מנחם שילה ינון חנינה" שהם שמות בנ"א, משא"כ השם "דחיוורא דבי רבי" הוא רק ע"ש "הענין".

(14) איכ"ד פתיחתא כא. הובא ביל"ש פרשתנו עה"פ.

(15) פרשתנו יג, מה.

(16) משא"כ ל' רז"ל (ויק"ר מצורע ס"פ יז) בדרשת הפסוקים (מצורע יד, לד ואילך) דנגעי בתים – "בית ארץ אחוזתם – זה בית המקדש", שמוכח שלא נאמר, "בית המקדש שנחרב".

(17) לקו"ת שם. וראה ג"כ סה"צ להצ"צ מצות טומאת המצורע בתחילתה. ע"ש.

(18) משנה נגעים רפ"ג. רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"ט ה"ב. וראה ת"כ ורש"י פרשתנו יג, ב. ת"כ ר"פ מצורע.

(19) ומציין לע"ח שער לאה ורחל פ"ז. ע"ש.

(*) אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ס"ע רפח ואילך. המו"ל.

בהתגברות יתירה שלמעלה מכלי קיבול של המקבל [שלכן נמשך ומשתלשל מזה אח"כ ענין הצמצום והגבורה (מניעת השפע) כפשוטה, וכפרט כשהמקבל אין ביכלתו להכיל שפע רב כזה].

וכן בענינו, דענין ה"נגע" בשרשן הראשון הוא תגבורת הקדושה. אלא שמזה משתלשלים, "דינים קשים" כפי שהם עדיין בעולם הקדושה; ומדינים קשים אלו נשתלשלו אח"כ למטה יותר מראות הנגעים הטמאים.

ויש לומר, שענין זה נרמז בלשון אדה"ז הנ"ל שהנגעים, "כשעדיין לא קרא לו שם טמא . . הם אורות עליונים" (ולא כ', "אורות דקדושה" וכיו"ב) — שבזה מרמז, ששרש ענין הנגעים הוא לא רק דינים קשים דקדושה, אלא למעלה יותר — "אורות עליונים", היינו לא רק ענין של אור וגילוי אלקות, אלא עוד זאת — "אורות עליונים", שלמעלה מתחתון, מ- מדידה והגבלה.

[וכן הוא בעבודת האדם, לפי המ- בואר²⁴ שענין ה"נגע" בעבודה רוחנית הוא, "רצוא" בלי, "שוב", היינו העבודה ד"כלות הנפש", שהיא התשוקה לצאת ממדידות והגבלות²⁵ ולידבק באלקות בביטול גמור, ואין זה כפי הכוונה ה- עליונה, שצ"ל העבודה ד"שוב" דוקא, להמשיך אלקות בעולם, ע"י העבודה דתורה ומצוות, נשמה בגוף דוקא.

הרי ששורש ענין הנגע בעבודת האדם היא עבודה נעלית ביותר, "רצוא"

דינים כשאימר טהור כו". זאת אומרת, שעצם החפצא ד"נגע" (קודם קריאת שם טמא ע"י הכהן) אינו ענין של טומאה, אלא אדרבה, ענין של קדושה.

ויש לומר, שענין זה בא לידי ביטוי גם בנגעים כפשוטם — במראות הנגעים שמלכתחילה הם טהורים, אף שגם הם צריכים להביא אל הכהן²⁶ שהוא יאמר, "טהור": נגעים אלה הם מלכתחילה ענין של קדושה, ופעולת הכהן בהם (אמירת "טהור") אינה כדי לטהרם מן הטומאה, אלא להמתיק הגבורות בחסדים, להפכם מ"דינא קשיא" לענין של חסד.

[אלא שמדינים, "קשים" אלו דקדושה, יכול להשתלשל אח"כ ענין של רע²⁷ (וכ- ידוע, שמריבוי הצמצומים של מידת הדין והגבורה נשתלשל ענין הרע) — והם מראות הנגעים הטמאים].

ד. עפ"י יש להוסיף עוד יותר, דלא זו בלבד ששורש ענין ה"נגע" הוא בקדושה, "דינא קשיא דקדושה", אלא עוד זאת, שבשרשו (הראשון) הוא דרגא נעלית ביותר (בקדושה גופא).

וע"ד המבואר²⁸ בענין מדת הגבורה שלמעלה, ששרשה ומקורה אינו ענין של דין וצמצום (מניעת ההשפעה), אלא אדרבה, גבורה מלשון תגבורת, תגבורת החיות (ע"ד גבורות גשמים²⁹), השפעה

(20) פרשתנו יג, לח"ט.

(21) הגהות הצ"צ ללקו"ת שם (אוה"ת פרשתנו כרך א' ע' רנב). לקו"ת פרשתנו כד, א בהגהה (ע"פ ל' הע"ח שם).

(22) תרי"א ר"פ נח (ט, ג). וראה שם ק"ו, ג. ועוד.

(23) משנה ריש תענית. ובגמ' שם "שירדיו בגבורה".

(24) לקו"ת מצורע כה, ב. סהמ"צ להצ"צ שם

פ"א בארובה. וראה גם סה"ש תנשא ח"ב ע' 492 ואילך.

(25) להעיר מתורת לוי יצחק (ע' קסא) דמצורע, "הוא בתוהו . . המצורע גי' תהי".

מעלה ממדידה והגבלה²⁹.

וזה גופא בא ע"ז ש"חלינו הוא נשא גוי", שבזה נעשה הבירור והזיכוך היותר אחרון של בני ישראל בעקבתא דמשיחא, ובמילא נעשים כלים להתגלות של "או-רות עליונים",

וחוכים לקיום היעוד³⁰, ולא יכנף עוד מוריד [פי' שלא יתכסה ממך בכנף ו- לבושי] והיו עיניך רואות את מורידך, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ותיכף ומיד ממש.

(משיחת ש"פ מצורע תשל"ג)

וכלות הנפש (שהיא האהבה ד', בכל מאדך", למעלה ממדידה והגבלה)³¹, אלא דכאשר אין אח"כ גם ענין ה"שוב", ה"ז לא כפי הכוונה.

ה. ע"פ כהנ"ל יובן גם הטעם שמשיח (ועד"ז ביהמ"ק) נקרא בשם "מצורע"³², כי ענין הגאולה הוא – הציאה מכל מיצרים וגבולים, תגבורת הקדושה³³, שהיא התגלות האלקות של-

(26) ראה בארוכה ד"ה שובה ישראל תרנ"ט (ועוד) בגדול מעלת העבודה ד"רצוא" שמצד קו השמאל דוקא. וראה לקמן הערה 28.

(27) עפ"ז יומתק מ"ש באוה"ח (מצורע יד, ח), ד"שתי צפרים חיות טהורות" של טהרת המצורע (מצורע שם, ד) . הם ב' משיחים (ע"ש באורך) – כי שלימות טהרת המצורע היא – גילוי "מצורע" דקדושה בשרשו הכי עליון, שהוא דרגת "משיח שנק' "מצורע", כבפנים.

ולהעיר מאוה"ח לנ"ך (ע' צג) – כביאור מחז"ל ד"משיח חיורא דבי רבי שמו" – ד"משיח שהוא גילוי פנימיות עונג העליון סובל הנגע בכדי שע"ז יומשך העונג תלג חיור".

(28) ראה לקו"ת קרח (נד, סע"ב ואילך) ש- לעת"ל יהיו הגבורות עיקר (ע"י בירור עולם התהו). ע"ש. וראה גם אוה"ח לנ"ך שם, דזה ש"צ"ל ברוא דסומקא" הוא "כי לע"ל יתעלו

הגבורות להיות גבוהים מחסדים כו". ע"ש. וע"פ המבואר בפנים י"ל שגם ענין זה חלק מענין ה"מצורע" (שורש הגבורות).

(29) ולהעיר מחידושי אגדות מהר"ל לסנהדרין ר"ן שם (ועד"ז בנצח ישראל ספמ"א), שמשיח נק' מצורע "כי הצרעת היא דבר חוץ למנהגו של עולם. . . המשיח יהי' . . . חוץ לטבע ומנהגו של עולם". – וראה גם ביאורו בחדא"ג לסנהדרין (קא, ב) "כי המלך דומה לגמרי אל המצורע. . . נבדל מן העם" (ומציין לביאורו הנ"ל בנוגע למשיח).

(30) ישע"י ל, כ.

(31) תניא פל"י.

תזריע-מצורע

איכא בינייהו ורבא אמר דבר הרשות איכא בינייהו (רבי) יהודה דלומד מביום הראות בו ומכאן אמרו חתן ורגל דהיינו מצוה ממתינין לו, אבל לדבר הרשות אין ממתינין לו בטומאה דגופי, ורבי סבר דבדבר רשות נמי ממתינין לו).

ויש לומר, דאליבא דרבא ד"דבר ה"רשות איכא בינייהו" חלוקים ר' יהודה ורבי בגדרו של דין זה שאין ראית נגעים בחתן ורגל:

החילוק בין ב' הלימודים (מהכתוב או מק"ו מנגעי בתים) בפשטות הוא: זה ש"ממתינים לו לדבר הרשות" ה"ז רק בגדר "דחיי" (וכפשטות הלשון והענין ד"ממתינים לו לדבר הרשות"), שהתורה חסה על כליו שלא יטמאו (וכלשון רש"י¹⁰ "לא חסה התורה אלא על כלי

א. תנן במס' נגעים: "חתן שנראה בו נגע נותנין לו שבעת ימי המשתה לו ולביתו ולכסותו, וכן ברגל נותנין לו כל ימות הרגל".

ובגמ' הובאה מחלוקת תנאים במקור הדין, כברייא: וביום הראות בו, יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה רואה בו, מכאן אמרו חתן שנולד בו נגע נותנין לו ז' ימי המשתה לו ולביתו ולכסותו, וכן ברגל נותנין לו שבעת ימי הרגל, דברי רבי יהודה, רבי אומר אינו צריך, הרי הוא אומר וצוה הכהן ופנו את הבית אם ממתינים לו לדבר הרשות כל שכן לדבר מצוה (וממשיך בגמ') מאי בינייהו אמר אבי משמעות דורשין

(1) פ"ג מ"ב.

(2) מו"ק ז, ב.

(3) פרשתנו (תזריע) יג, יד.

(4) הובא בפרש"י תזריע שם. ובתו"כ שם בסגנון אחר: "מלמד שנותנים לו שני ימים, שני ימים לביתו ב' ימים לכסותו דברי ר"י, ולרוב המפרשים הכוונה כנגמ' – ראה ראב"ד, קרבן אהרן ועוד לתו"כ שם. רא"ם לפרש"י. אבל ברכינו הלל (לתו"כ) וזית רענן (ליל"ש פרשתנו) מפרשים באו"א. וראה לקמן הערה 14. ואכ"מ.

(5) כ"ה בגמ' לפנינו. ובר"ש ורא"ש נגעים שם גרסי להיפך, "דברי רבי, ר' יהודה אומר". ובר"ח כאן, "דברי רבי, ר' יוסי אומר". וראה עדיו דק"ס מכ"י, "דברי רבי, ר' יוסי בר' יהודה אומר". וכ"ה בשיטה על מו"ק לתלמידו של ר"י מפריש. וראה לקמן שוה"ג להערה 11.

(6) פרשתנו (מצורע) יד, לו.

(7) ועדיו דעת רבי בתרי"כ שם. וכן נקט הרמב"ם בהל' טומאת צרעת פ"ט ה"ח (אם

המתינה תורה לדבר הרשות כו"י). וכ"כ בפיה"מ נגעים שם. וראה משנה למלך הל' טומאת צרעת שם. ועוד. אבל ברע"ב למשנה נגעים שם, דכתיב וביום הראות בו, וראה שם בתוס' אנשי שם.

(8) פרש"י מו"ק שם.

(9) וראה השקו"ט בהמשך הגמ' ובפרש"י ותוס' שם (ז"ה משמעות, ז"ה דבר הרשות, ושם סד"ה נפקא ל"י). וראה בארוכה מפרשי הש"ס מו"ק שם. מפרשי התרי"כ שם. ואכ"מ.

(10) מצורע שם, ממשנה נגעים פ"ב מ"ה (הובאה לקמן סוף ס"ב). תרי"כ שם.

(*) אבל בערוך השולחן העתיד (סצ"ג אות טז) כ' דהרמב"ם פסק כר"י ולא כרבי, וזה שהביא קרא ד"פנו את הבית", דרך הרמב"ם כן בכ"מ להביא קרא דמוכח בפשטות אף שלהלכה אינה כן. ואכ"מ.